

12.78x18.86	1	8	עמוד	הארץ - כותרת	24/11/2025	96021732-0
בנימין זאב הרצל - בהקשר לציונו - 80790						

הארז שנטע בן גוריון בירושלים 1958 גוסס; לפי קק"ל זה בגלל משבר האקלים :

הארז שנטע בן גוריון בירושלים ב-1958 גוסס; לפי קק"ל זה בגלל משבר האקלים

ניר חסון

קבוצת ילדי גן התיישבה ביום רביעי בשבוע שעבר מסביב לעץ הארז שנטע ראש הממשלה הראשון דוד בן גוריון ביער ירושלים ב-1958. המדריך הסביר לילדים כי הנטיעה של העץ נועדה לסמל את שיבת עם ישראל לארצו, בשל הקשר לעצי הארז שמהם נבנה בית המקדש. אלא שהעץ שסביבו התיישבו הילדים עומד כעת למות.

העץ שנטע בן גוריון נמצא במורדות המערביים של הר הרצל, בלב רחבת אבן שהקימה הקרן הקיימת לישראל. הוא גם שיאו של "שביל הארז" - שביל טיולים פופולרי ביער ירושלים. בגומת העץ מתחת לגזע מיישווה זרק בקבוק שבור של "עלית הארץ", ולידו נותר מצבור גחלים כבויות ששימשו למנגל. מסביב מפוזרת אשפה רבה, בדלי סיגירות ובקבוקים.

בהתחשב בעובדה שמדובר בעץ ארז כבן 70 שנה, הוא נמוך למדי - בגובה כמה מטרים. אבל חמור מכך - חלק ניכר מהענפים והעלים שלו מתו והשאר נראים יבשים. נראה שללא פעולה דחופה העץ הסמלי לא ישרוד עוד הרבה זמן.

עם נטיעת העץ ב-24 בפברואר 1958, דווח ב"הארץ" כי ראש הממשלה "שמח במצוות הנטיעה שניתנה לו, והאיץ בנוטעים להרכות עצים בסביבת ירושלים". בתמונה שנשמרה בארכיון הציוני נראה בן גוריון

אוחז בטוריה ומוקף ביוסף וייץ, מראשי קק"ל, ראש עיריית ירושלים גרשון אגרון ואחרים. הנוף מסביב היה עדיין חשופים, שכן פרויקט הייעור של האזור היה אז רק בתחילתו, ובאופן ניכר לתראות את סכר בית זית שנבנה זמן קצר קודם.

לימים הקימה קק"ל רחבה מרוצפת מסביב לעץ, שלדברי מומחים מנעה משורשי לקבל כמות מספקת של מים. העץ אינו מושקה ונסמך על מי הגשמים, אך השנה האחרונה הייתה שחורה במיוחד וכללה כמה גלי חום כבדים שככל הנראה תרמו גם הם למצבו החמור של העץ.

לפי מומחים, רחבה מרוצפת שהוקמה מסביב לעץ מנעה משורשי לקבל מים כנדרש

חנוך צורף, לשעבר יערי קק"ל בהרי ירושלים, מספר כי בשנות ה-90 ניטעו בהרי ירושלים ארזים רבים - אבל כולם מתו. "המסלע לא מתאים והאקלים לא מתאים. אם הוא היה בגן בוטני אולי אפשר היה להציל אותו", אומר צורף.

לדברי ישראל גלון, שהיה פקיד היערות הארצי, אין סיבה שעץ ארז כזה לא יצליח לגדול במקום כזה אם יקבל טיפול מתאים. גלון הוסיף כי במרחק אווירי קצר מאוד ממיקומו של ארז בן גוריון, בכית העלמין הצבאי שבהר הרצל, ישנם עצי

ארזים גדולים ובריאים. גם גילוי של העץ לא מהווה גורם סיכון, אומר גלון. לדבריו, "עץ ארז זה לא עץ ל-70 שנה, זה עץ ל-200 שנה".

עץ הארז של בן גוריון לא היה הראשון שניטע באזור על ידי מנהיגי ציוני. 60 שנה קודם לכן, ב-1898, בעת ביקורו ההיסטורי של בנימין זאב הרצל בארץ, גם הוא ניטע עץ שחשב לעץ ארז במושב מוצא שבהרי ירושלים. אלא שמישהו הטעה את הרצל ומדובר היה למעשה בעץ ברוש. לימים מת הברוש ונשרף, ייתכן שבמהלך מאורעות תרפ"ט. במשך שנים רבות נשאר מר הגזע השרוף שלו באקווריום מיוחד שנבנה עבורו בבית החב"ד ראוה ארוה (שנקרא על שם הארז ברוש) במוצא.

מקק"ל נמסר בתגובה על הדברים: "עץ הארז המדובר ננטע בשנות ה-50, ומאז, כמו עצי ארז רבים אחרים - התפתח באופן מרשים לאורך עשרות שנים. אולם בעשורים האחרונים השלכות שינויי האקלים בעולם ובארצנו הובילו לשינויים דרמטיים במשטר הגשמים ובטמפרטורות. רצף של שנות בצורת, התקצרות עונות החורף והתחממות גורמים לנזקים משמעותיים לעצי היער והחורש הטבעי בישראל. בהתאם לכך, גם העץ המדובר נפגע מהתנאים האקלימיים המתגברים, וכיום הוא מצוי בתהליך גסיסה טבעי שאינו ניתן לבלתי במסגרת התנאים הסביבתיים באזור".